

Naš naslednji korak

Pred slabim letom smo v uvodniku pod naslovom »Nazaj ni poti« v tedanjem za podjetje najtežjem času ugotovili, da vodi rešilna pot samo naprej: v cenejšo in kvalitetnejšo proizvodnjo novih artiklov, ki jih bo tržišče sprejelo. Takšna proizvodnja se je tedaj v starem obratu že utekala, kolikor je pač dopuščala naša oprema, upe za popolno uresničitev naših prizadevanj na tej poti pa smo polagali v začetek obratovanja nove oplemenitilnice.

Brez pridržka lahko danes ugotovimo, da sta kvaliteta in asortiment naših izdelkov dosegla takšno višino, da se brez sramu lahko postavimo v vrsto najboljših proizvajalcev tekstilnega blaga. Še bo treba to in ono izboljšati, čeprav vzrok, da večjega finančnega uspeha še vedno ne moremo doseči, ni v tem kar nam še manjka, ampak še vedno v okoliščinah, ki so problem in splošna značilnost naše celotne tekstilne industrije. Toda, koliko časa bo še »splošno stanje« glavni krivec?

Vse bolj očitno postaja, da se nikomur od tekstilcev tudi v prihodnje ne bo več »nenadno odprlo«. Stiska nas vse podžiga, da se še bolj trudimo za novo, boljše, cenejše, kar pomeni, da je konkurenca med proizvajalci tekstila vedno hujša. V takem poostrenem boju za obstanek in prodor, ki ima seveda za potrošnike in proizvajalce lahko tudi dobre strani, pa bo nedvoumno postajalo odločilno tudi marsikaj, kar smo doslej zanemarjali: drobne napake in neznatni spodrseljaji v kvaliteti, tenak posluh za želje potrošnikov, vestno izpolnjevanje sprejetih obveznosti do naših kupcev in urejeno poslovanje navzven sploh.

Zal to ni tako majhna naloga, kot se morda zdi na prvi pogled, niti ni to stvar samo nekaterih, »ki za to odgovarjajo«, ampak nas vseh in terja korenite spremembe in rešitve na raznih področjih našega dela: od politike kadrovanja in nagrajevanja, discipline in odgovornosti, poostrene kontrole prizadevanj in delovnih sposobnosti posameznikov, do medsebojnih odnosov, ki sedaj nikakor niso v redu in ki hromijo naše delo veliko bolj, kot si marsikdo lahko misli.

Samo od uspeha celovite rešitve nakazanih vprašanj se lahko nadejamo, da bomo po uspehu na tehničnem področju dosegli tudi uspeh v odnosu ljudi do samih sebe, do dela in do sodelavca, kar skupaj navadno nazivamo notranji odnosi. Ti bodo v prihodnje krojili našo usodo bolj kot vsi drugi zunanji dejavniki. Zato se moramo vsi potruditi, da bodo povsod odkriti, urejeni, dobri. Od celote so odvisne posameznosti in posameznosti dajejo vsebino celoti. Ne poznam podjetja, ki ima sijajno organizirano in uspešno komercialno službo v sicer anarhični upravi, ne podjetja, ki bi imelo odlične strokovne službe in anarhijo v proizvodnji, seveda pa tudi ne podjetja, v katerem bi bili ob slabih strokovnih službah odnosi in proizvodnja dobri.

Samo s prizadevanjem vseh in ustreznimi spremembami vsega in povsod, kar bomo ocenili kot slabo in neprimerno, bomo utrdili notranji red in odgovornost, ki je nujni pogoj za urejeno in uspešno poslovanje podjetja tudi navzven.

V to smer bo moral torej kolektiv, ki si je z nemajhnimi žrtvami in razumevanjem zagotovil tehnično podlago za svoje nadaljnje delo, usmeriti svoja prizadevanja in spoznati nujnost te poti, če naj uspešno požanje plodove vložene truda.

GS

Odmev na tržišču na novo proizvodnjo

Vsak nov proizvod si na tržišče več ali manj s težavo utira pot. Kolikor več mu je posvečene reklame, toliko več in prej si najde potrošnike. Ker je bila naša proizvodnja v celoti izmenjana iz artiklov slabše kakovosti v modne visokokakovostne, smo bili prisiljeni krepko poseči po vsemogočih reklamnih sredstvih. Na ta način smo dosegli, da nas je v zelo kratkem času spoznal kot reformirane širok krog kupcev — trgovcev in konfektorjev. Največji prispevek k temu so dale naše modne revije. Te smo privedili v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani in nanje povabili naše poslovne partnerje: trgovce, konfektorje, izvoznike, modne kreatorje in novinarje. Prikazani praktični modeli iz tiskanih pikejev v teksaronu in bombažu, kakor tudi oblačila iz umetnega usnja teksona pa so iznad vseh pričakovanj navdušila povabljenec. Padala so sila laskava priznanja članov izvršnega sveta, vidnih gospodarstvenikov, bankirjev, modnih kreatorjev, trgovcev in konfektorjev. Ne bom našteval vseh teh priznanj, pač le nekaj bistvenih, kot n. pr.:

- v teh proizvodih ni več prepoznati stare tekstilne tovarne,
- brez tako korenite reforme vaše tovarne, bi jo morali zapreti,
- vaši proizvodi, se lahko merijo z vsemi inozemskimi,
- pri takih proizvodih vas ne more več skrbeti prodaja (ob normalnih pogojih na tržišču in gospodarjenju — op. DG)
- takih kvalitetnih modnih revij oziroma prikazovanja proizvodov bi moralo biti več tudi odprtega tipa za potrošnike.

Vsa ta priznanja še posebno trgovcev nas navdajajo z optimizmom za perspektivo podjetja. V letošnjem letu nismo računali na večje finančne efekte, posebno ne v prvem polletju z ozirom na zakasnitev montaže oplemenitilnice in uvajanje nove proizvodnje, pričevanje kadra ipd. Vendar bi tudi ti lahko bili boljši, če ne bi bilo prav v tem času večjega uvoza tiskanih tkanin istega žanra, kot so naše. Ko ugotavljamo, da smo po vzorcih konkurenčni vsej domači industriji in da smo po kvaliteti tkanin vsaj na isti ravni, pa se bomo morali sprijazniti z dejstvom, da se bomo na trgu borili z uvoženim blagom, ki ima prednost v ceni (nizke zaščitne carine) in fetišizaciji uvoženega blaga.

Isto pa ne velja za naše umetno usnje tekson, katero pa po kvaliteti nima konkurence ne doma ne v uvozu, vsaj do sedaj ne. Pri tem pa nastopajo drugi faktorji, ki so nam v prvem polletju omejevali proizvodnjo. Eden teh je raziskovanje zaradi dosega maksimalne kvalitete, prilagajanje strojev itd. Drugi pa je nezaupanje kupcev v popolnoma nov proizvod na jugoslovanskem tržišču. Zanj vlada veliko zanimanje. Skoraj vse večje jugoslovanske konfekcije so zahtevale vzorce, da bodo iz njih izdelale modele in se nato odločile za nakup. Veliko teh modelov iz našega teksona so že poslale v Ameriko, Kanado in evropske države, kjer tudi vlada za tovrstno konfekcijo veliko zanimanje. Sedaj pa tako kot konfektorji tudi mi pričakujemo naročila. »Modna oblačila« n. pr. so že rezervirala našo celotno kapaciteto, kolikor pride do realizacije oziroma pogodbe, bomo prisiljeni povečati kapacitete, da ne bi odklonili ostalih kupcev.

Če računamo, da nam bo za umetno usnje normalno stekla proizvodnja in prodaja prav sedaj in da bomo pričeli tiskati tkanine že za prihodnjo pomlad, potem ni razlogov za pesimizem. V tem primeru smo se vključili v cikel sezone, katero smo sedaj pri tisku iz že omenjenih razlogov zamudili.

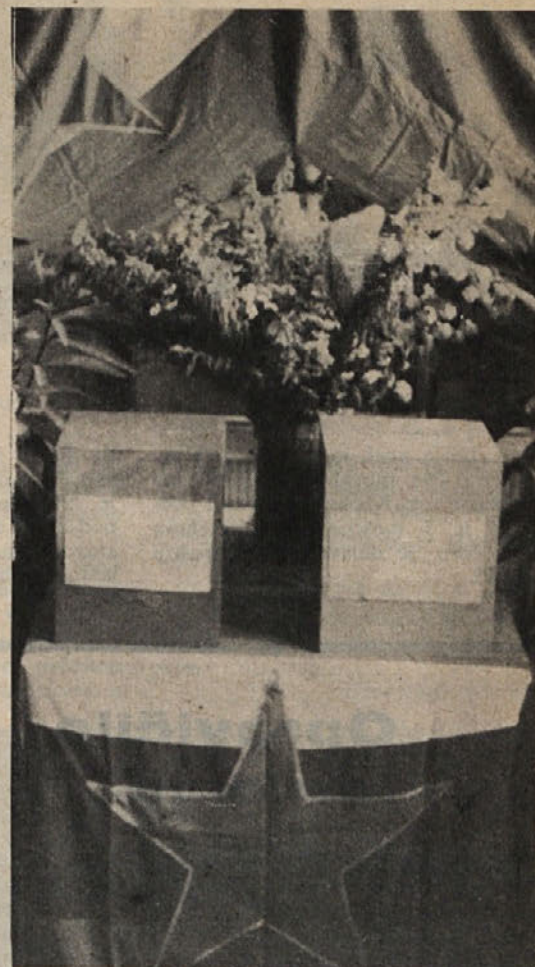
Velika stagnacija na tržišču, ki je prav v letošnjem letu v največjem razmahu za vso in-

dustrijo ne samo tekstilno, slabo plačevanje kupcev ali pa nakupovanje zaradi pomanjkanja denarja in še posebej za našo tovarno pomanjkanje obratnih sredstev, lahko poleg drugih že navedenih razlogov povzroči, da se naša finančna situacija še letos vsaj v prvi polovici drugega polletja ne bo popravila.

Prve večje finančne rezultate lahko pričakujemo od umetnega usnja v drugem polletju, od tiska pa šele v zadnjem četrtletju tega in prvem prihodnjega leta. Sicer pa je to relativno zelo kratka doba od končanja investicije do prvih finančnih rezultatov, če upoštevamo, da pri drugih istovrstnih podjetjih traja ta doba eno in pol do dve leti.

Vse to kaže, da je bilo vloženo mnogo truda, da se je kolektiv izkopal iz težav, katerih vzroki so v preteklosti, in obdržal nad vodo, medtem ko večina jugoslovanskih tekstilnih tovarn posluje z izgubo.

DG

V aprilu smo volili

IZ VSEBINE:

- Str. 2 Sklepi organov upravljanja
- Str. 3 Sredstva za stanovanja
- Str. 4 Koledarček prostih dni
- Str. 5 Zaključni račun 1967
- Str. 9 Imeli smo jih . . .

Sklepi organov upravljanja

Od 1. februarja 1968 do konca maja tega leta je imel delavski svet 7 sej, od tega 5 sej prejšnji delavski svet 2 pa delavski svet že z novoizvoljenimi člani. Na teh sejah je obravnaval 29 točk dnevnega reda in sprejel 52 sklepov.

Tudi upravni odbor je imel v tem času 7 sej, od tega 6 sej prejšnji, 1 sejo pa novoizvoljeni upravni odbor. Skupno je obravnaval 24 točk dnevnega reda in sprejel 28 sklepov.

SKLEPI DELAVSKEGA SVETA

2. seja dne 7. februarja 1968.

Na tej seji je delavski svet obravnaval predlog inventurnega elaborata za leto 1967 in v zvezi s tem sprejel 29 sklepov.

Ugodil je prošnji Zvoneta Kreševca za oprostitev plačila štipendije, ki bi jo, glede na to, da je odšel

3. seja dne 19. februarja 1968.

Po obravnavi predloga zaključnega računa za leto 1967 je delavski svet sprejel sklep o odobritvi predloga zaključnega računa za leto 1967 in razdelitvi dohodka.

Pod naslednjo točko dnevnega reda je sprejel predračun amortizacije za leto 1968.

Pri obravnavi vprašanja zaposlitve, dela in nagrajevanja trgovskih predstavnikov je DS sprejel dva sklepa, in sicer: o začasnem nagrajevanju in izplačevanju nadomestil dejanskih stroškov (kilometrna, plačilo telefonskih pogovorov ipd.) trgovskemu predstavniku podjetja ter sklep o odobritvi kredita trgovskemu predstavniku za področje Hrvatske, BiH in Črne gore tov.

Nova panorama Ajdovščine

4. seja dne 20. marca 1968.

Ob dokončanju investicije v oplemenitilnico je bila delavskemu svetu dana o tem ustrezna informacija in sprejet sklep o odobritvi stroškov sprejema gostov ob otvoritvi nove oplemenitilnice. Ob tej priložnosti je delavski svet v znak priznanja za izredno požrtvovalnost in zasluge pri uvajanju nove proizvodnje v oplemenitilnici odobril tehnologu oplemenitilnice Tonetu inž. Kodriču nagrado v višini enomesečnega osebnega dohodka.

Na tej seji je delavski svet razpisal volitve v delavski svet in svete EE in za to sprejel sklep o razpisu volitev sklep o imenovanju volilne komisije in sklep o imenovanju komisije za volilni imenik.

Za dokončno zpopolnitev opreme oplemenitilnice je delavski svet odobril nabavo navijalnega in smodilnega stroja.

5. seja 8. aprila 1968.

Na vlogo direktorja podjetja da se ga zaradi odhoda na novo delovno mesto v Ljubljano razreši dolžnosti direktorja podjetja, je delavski svet sprejel sklep, da se razreši z dnem primopredaje dolžnosti novemu direktorju, delo v podjetju pa mu preneha s 1. septembrom 1968.

Glede na navedeni sklep je delavski svet imenoval 3 člane v komisijo za izvedbo razpisa za mesto direktorja. V komisijo so bili imenovani: Drago Ergaver, Janez Skvarč in Elizabeta Kodrič.

Pri obravnavanju vprašanja načina izrabe sredstev za stanovanja v letu 1968 delavski svet ni sprejel nikakršnega dokončnega sklepa, pač pa je bil mnenja, da je najbolje, če komisija za dodeljevanje stanovanj pripravi ustrezen predlog in ga da v razpravo.

Delavski svet je nato soglasno sprejel sklep o izključitvi delavca Jožefa Černigoja iz delovne skupnosti zaradi večkratnih grobih kršitev predpisov s področja varstva pri delu.

Na predlog komisije za osnovna sredstva je delavski svet sklenil prodati in likvidirati nekatera osnovna sredstva ki jih podjetje več ne potrebuje. Glede starih laboratorijskih instrumentov pa je sprejel sklep, da se v sodelovanju s predstavnikom Tehničnega muzeja iz Ljubljane ocenijo in če pomenijo muzejsko vrednost, prodajo.

Pri obravnavanju vprašanja odobritve sredstev za izdajanje Ajdovskega tekstila v letu 1968 se je razvila razprava o težavah nadalj-

njega rednega izhajanja zaradi premajhnega sodelovanja dopisnikov. V tej zvezi je delavski svet odobrila sredstva le za prvi dve številki lista, za naprej pa zadolžil splošni sektor, da izdela predračun potrebnih sredstev z upoštevanjem sredstev za honoriranje, s katerimi naj bi bolj vzpodbudili bralce k sodelovanju.

6. seja dne 18. aprila 1968.

Na tej seji je delavski svet s posebnim sklepom določil razpisne pogoje za mesto direktorja, ker pogoji, določeni v statutu ne veljajo več že od leta 1966. Pri tem je sklenil, da se sprejmejo enaki pogoji, kot so veljali pri ponovnem imenovanju direktorja v letu 1966.

7. seja dne 16. maja 1968.

To je bila prva seja delavskega sveta z novoizvoljeno polovico članov. Delavski svet se je na njej najprej konstituiral. Pri tem je s sklepom potrdil poročilo volilne komisije imenoval člane verifikacijske komisije ter potrdil mandate novoizvoljenih članov DS. Ker je dosedanjemu namestniku predsednika DS potekel mandat, je za novega namestnika predsednika delavskega sveta izvolil Miloša Rušta.

Po poročilu predsednika UO o delu upravnega odbora ter delu in stanju podjetja je delavski svet razrešil dosedanji upravni odbor in imenoval komisijo za izvedbo volitev v nov upravni odbor.

Nato je delavski svet s tajnim glasovanjem izvolil 8 članov upravnega odbora in 3 namestnike članov. Devet članov UO je direktor podjetja po svojem položaju.

Glede načina uporabe sredstev podjetja za stanovniško izgradnjo v letu 1968 je delavski svet sprejel predlog komisije za dodeljevanje stanovanj, da se razpoložljiva sredstva oročajo pri banki kot oblika stanovanjskega varčevanja. O tem pišemo v krajšem zapisu na drugem mestu.

Zaradi racionalizacije kurirskih poslov v EE uprava je delavski svet sprejel predlog o odpravi delovnega mesta »kurir«.

Na koncu je bila delavskemu svetu dana še informacija o prispelih prošnjah za finančno pomoč in o vprašanih v zvezi z razpisom mesta direktorja podjetja.

8. seja dne 22. maja 1968.

Na tej seji, na kateri so sodelovali člani vseh organov upravljanja v podjetju, je delavski svet najprej (Nadaljevanje na 3. strani)

Volilni odbor v tkalnici

iz podjetja prej, kot je potekel pogodbeni čas, moral vrniti. Glede na to, da je tov. Kreševac zapustil podjetje le 3 mesece pred potekom tega časa, je delavski svet prošnji ugodil.

Ijudevitu Vuglaču v skupnem znesku 3,5 milijona S d'narjev. Kredit je bil odobren v zvezi z zahtevo podjetja, da imajo trgovski predstavniki na sedežu predstavništva lastno stanovanje.

Opravičilo bralcem

Tekstilca toliko časa ni bilo, da lahko že skoraj rečemo, da je s to številko od mrtvih vstal. Vzrok za zastoj v izhajanju je v občasni odsotnosti in preobremenjenosti z delom odgovornega urednika ter preobremenjenosti najbolj aktivnega člana uredniškega odbora Elizabete Kodričeve, ki je v zadnjih mesecih prevzela kadrovske službe in hkrati zadržala zadolžitve delovnega mesta psihologa.

To pojasnilo naj prej pomeni opozorilo kot opravičilo, saj kaže, da sloni tako velik delež pri delu za izhajanje Tekstilca na vsega dveh sodelavcih, da ni niti misliti za pripravo ene same številke brez njegove angažiranosti ne le kot pripravljavec, ampak tudi kot dopisnikov. Če bi ne bilo tako in bi imeli več sodelavcev, bi se kljub navedenim

težavam zmogli potruditi, da bi list redno izhajal.

Zato prosimo za širše sodelovanje članov kolektiva, tudi tistih, ki se še niso oglasili v listu, za tiste pa, ki so že naši sodelavci, želimo, da bi se kak članek rodil tudi iz lastnega nagiba, ne le na stalno prigovarjanje.

Če ne bo večjega odziva, bomo tudi na naslednjo številko malo več časa čakali in ni pričakovati, da bi izšla pred septembrom.

Glede na štirimesečen zastoj v izhajanju, je seveda marsikaj že postalo neaktualno za objavo in tudi nekateri objavljeni sestavki obravnavajo vprašanja, ki niso več nova, vendar pa smo se zaradi pomembnosti odločili za njihovo objavo. Prosimo bralce, da to pri tej številki upoštevajo. Urednik

Sklepi organov upravljanja

(Nadaljevanje z 2. strani)

obravnaval okvirne programske teze, ki jih je postavil kot pogoj, da sprejme ponujeno kandidaturu na mesto direktorja sedanji vodja splošnega sektorja. V njih je podal svoja stališča glede rešitve nekaterih vprašanj na področju splošne politike kadrovanja in nagrajevanja, discipline in odgovornosti ter medsebojnih odnosov in še nekaterih drugih vprašanj, ki so po njegovem mnenju nujna za boljšo notranjo urejenost podjetja, ki je pogoj tudi za uspeh podjetja navzven.

Po soglasnem sprejemu tega programa in pristanku na kandidaturu je delavski svet izvolil za novega direktorja podjetja tov. Grozdana Sinigoja.

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

23. seja dne 9. februarja 1968.

Po razpravi o predlogu zaključnega računa za leto 1967 je upravni odbor sklenil predlagati delavskemu svetu, da sprejme izdelan predlog zaključnega računa za leto 1967 z ugotovitvijo celotnega dohodka in njegovo delitvijo.

UO je tudi sklenil predlagati delavskemu svetu, da sprejme sklepa o začasnem nagrajevanju trgovskih predstavnikov in dodelitvi stanovanjskega kredita trgovskemu predstavniku za SR Hrvatsko, BiH in Crno goro tov. Ljudevitu Vuglaču, kar je DS nato sprejel, kot je razvidno iz sklepov DS. V tej zvezi je upravni odbor tudi zadolžil finančni sektor, da daje UO redna mesečna poročila o stroških, ki jih ima podjetje v zvezi z delom trgovskih predstavnikov.

UO je pooblastil vodstvo EE oplemenitilnica, da samostojno odloči o tem, ali naj vodi tiskarne takoj preneha delovno razmerje, ali pa naj ostane v podjetju do izteka odpovednega roka.

Vodja splošnega sektorja je bil zadolžen, da za naslednjo sejo DS pripravi predlog razdelitve sredstev za individualno gradnjo stanovanj. Delavski svet je nato sprejel sklep o drugačnem načinu izrabe teh sredstev.

Zaradi stalnih primanjkljajev vseh vrst embalaže v okrepčevalnici podjetja je upravni odbor sprejel sklep o prepovedi odnašanja embalaže iz

okrepčevalnice. Vsi primeri odnašanja embalaže se bodo v prihodnje obravnavali po pravilniku o delovnih razmerjih kot protipravno prilaščanje stvari podjetja.

25. seja dne 21. marca 1968.

UO je bila dana informacija o otvoritvi nove oplemenitilnice, po kateri je UO še naknadno določil predstavnike podjetja, ki naj sodelujejo na otvoritvi.

26. seja dne 25. aprila 1968.

Določene so bile nove cene preje in sprejeti plačilni pogoji.

27. seja dne 16. maja 1968.

To je bila zadnja seja starega UO, zato je bilo podano poročilo predsednika UO o delu upravnega odbora v pretekli mandatni dobi. Po razpravi na poročilo je UO razpravljal še o problematiki v zvezi z razpisom mesta direktorja podjetja.

Pod zanjo točko je UO obravnaval kršitve delovnih dolžnosti vodje EE Staneta Zorča ga spoznal za krivega in mu izrekel zadnji javni opomin. Obrazložitev tega ukrepa je bila objavljena na oglasnih deskah, zato je tu ne navajamo.

1. seja novoizvoljenega UO dne 22. maja 1968.

Na tej seji se je upravni odbor konstituiral, o čemer pišemo v posebnem članku.

Nato je UO razpravljalo o prispeli prošnji za mesto vodje prodajnega sektorja, vendar se za kandidata še ni odločil.

Direktorju podjetja sta bili odobreni službeni potovanja v Italijo v zvezi s tiskanjem tkanin in v ČSSR zaradi sodelovanja na modni reviji, kjer bodo prikazani tudi naši modeli ter razgovorov s predstavniki čehoslovaških podjetij v zvezi z nadaljnjim izvozom naših izdelkov.

Sprejet je bil predlog prostih dni v 42-urnem delovnem tednu v letu 1968, o čemer tudi pišemo v posebnem članku.

Na tej seji je UO tudi razpravljalo o kršitvah delovnih dolžnosti in neustreznem delu vodje EE oplemenitilnica Franca Furlana in ga spoznal za krivega, vendar pa mu glede na odstop s tega delovnega mesta ni izrekel ukrepa. G. Š.

Določen je način uporabe sredstev za stanovanja v letu 1968

V zadnji številki Tekstilca smo pisali o treh načinih uporabe sredstev za stanovanjsko izgradnjo v letu 1968: za neposredni nakup stanovanj, za kreditiranje stanovanjske izgradnje posameznih delavcev ali pa za stanovanjsko varčevanje pri banki.

Na predlog komisije za dodeljevanje stanovanj se je delavski svet na svoji predzadnji seji odločil za stanovanjsko varčevanje in sprejel sklep, da se vsa sredstva, ki se bodo letos zbrala iz 4% prispevka za stanovanjsko izgradnjo sproti po mesečnih obračunih osebnih dohodkov oročajo pri banki z odpovednim rokom 13 mesecev. Po odšteti obveznosti iz prejšnjih let bodo ta sredstva predvidoma znašala nekaj nad 25 milijonov S dinarjev. Banka je po preteku 13 mesecev od oročitve vsakega posameznega zneska pripravljena dati podjetju na razpolago še stanovanjsko posojilo v trikratnem znesku vloženi sredstev. Razen tega pa je pripravljena dati kredit tistim našim delavcem, ki imajo gradnje v tretji fazi. Na ta način bomo proti koncu leta 1969 skupaj z vloženi sredstvi, krediti in zbranimi sredstvi v letu 1969 raz-

polagali z okrog 120 milijoni S dinarjev, s čimer bomo lahko rešili vsa najnujnejša stanovanjska vprašanja. Če bi le sproti porabljali v podjetju ustvarjena sredstva, bi problema še dolgo ne zmogli celoviteje rešiti, saj bi s 30 milijoni S dinarjev na leto lahko kupili le tri stanovanja.

O samem načinu izrabe tako zbranih sredstev se delavski svet še ni izrekel in bo o tem odločil v prihodnjem letu, ko bo glede na tedanje stanje ocenil, kakšni bi bili najkoristnejše izrabi ta sredstva, da bi se z njimi rešilo čimvečje število stanovanjskih prošenj. Verjetno pa lahko že danes predvidevamo, da bodo ta sredstva tedaj uporabljena delno za nakup novih stanovanj, delno pa za kreditiranje stanovanjske izgradnje posameznih delavcev.

Kot izjemo odločitve, da se vsa sredstva oročajo pri banki je delavski svet sprejel naknadni predlog, da se v primeru nujne zapostavitve ustreznih strokovnjakov, katerih nastop dela ni možen brez dodelitve stanovanja, del teh sredstev uporabi za nakup dveh do treh stanovanj.

GS

PISALI SO NAM

Spet so se nam oglasili naši vojaki, kar kaže, da jim je »Tekstilec« prijatelj v vojski in da radi prebirajo novice iz svojega podjetja.

Iz Petrovca na Mlavi se nam je oglasil ekonomski tehnik **Niko Ličen** vodnik stažist, ki izraža dobre želje kolektivu in nam kliče nasvidenje v septembru.

Drugo pismo je prišlo iz Bele Crkve; pisal nam ga je **Savo Kovačič** in v njem poprosi, da mu pošljemo Tekstilca, ker ga zanima življenje pri nas. Zelel bi tudi posebno pismo, v katerem bi mu pisali o

življenju v kolektivu. Tekstilca mu bomo seveda redno pošiljali in upamo, da bo toliko pisal o življenju v kolektivu, da bo naš vojak zadovoljen tudi brez posebnega pisma.

Omenimo še čestitke in želje za veliko delovnih uspehov, ki nam jih je ob 1. maju poslal **Daniilo Koren**, čeprav ni več vojak in že spet dela med nami.

Za prejeta pošta se lepo zahvaljujemo, zlasti vse vojake in štipendiste pa vabimo, da se še kaj oglašijo.

Uredniški odbor

Novoizvoljeni člani svetov EE

Svet EE tkalnica:

Albin Bratina, Karmela Ceket, Milka Curk II, Cvetka Kuštrin, Franc Pintar, Aldo Starc, Ivanka Stemberger.

Svet EE predilnica:

Rada Bavčar, Zdenko Curk, Marica Černigoj, Milan Hrib, Vinko Krečič, Vojka Pečenko, Vinko Stopar.

Svet EE uprava:

Silvo Kovšca, Vanda Perhavec, Cvetka Saša, Metoda Vrčon.

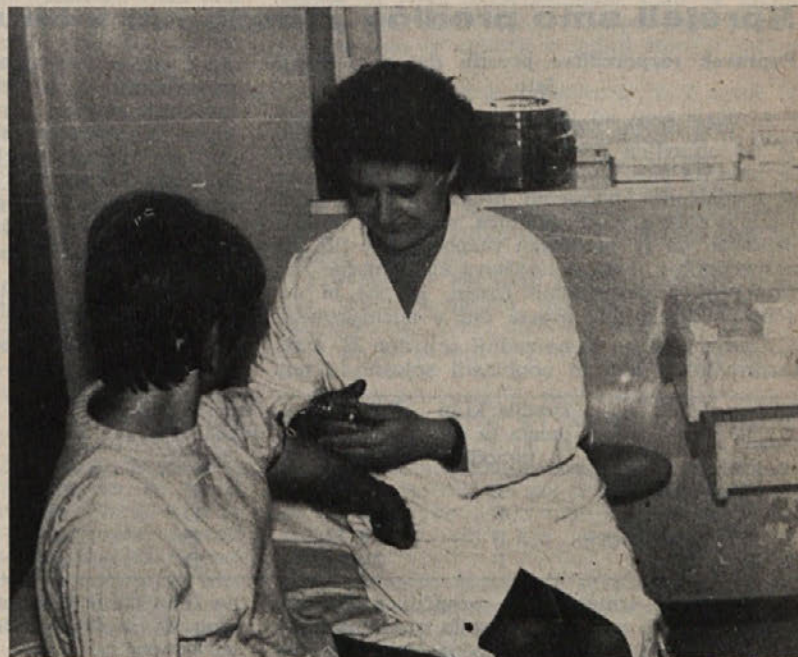
Svet EE oplemenitilnica:

Stanko Stibilj, Valter Trebižan.

Svet EE pomožni obrati:

Felicijan Furlan, Ivan Perhavec, Rajko Plešnar, Jurij Srebot.

Na lovu za motivi se je Tekstilčev »fotoreporter« tokrat pojavil tudi v naši obratni ambulanti in takole ujel sestro Jožico pri njenem vsakdanjem delu

Volili smo

Novi člani organov upravljanja

25. aprila 1968 smo izvolili polovico novih članov delavskega sveta podjetja in svetov ekonomskih enot. V delavski svet so letos volile vse ekonomske enote: iz EE tkalnica in EE predilnica so izvolili po štiri kandidate, iz EE uprava, oplemenitilnica in pomožni obrati pa po enega kandidata.

V vseh ekonomskih enotah so letos omogočili volilcem še večjo izbiro predlaganih kandidatov kot lansko leto. Za izvolitev štirih članov DS je zbor delavcev v EE tkalnica predlagal 11 kandidatov, za izvolitev 7 članov sveta EE tkalnica pa so predlagali 10 kandidatov.

V EE predilnica so predhodno predlagali za izvolitev 4 članov DS, kar 8 kandidatov, za izvolitev 7 članov sveta EE pa 12 kandidatov. V ekonomskih enotah predilnica in tkalnica so letos imele še nadomestne volitve, na katerih so izvolili po enega nadomestnega člana. V EE oplemenitilnica, pomožni obrati in uprava, ki so volili po enega člana v DS so z razliko od lanskega leta, ko so predlagali toliko članov, kolikor jih je bilo treba voliti, predlagali letos po tri kandidate. Prav tako so določili po več kandidatov za izvolitev članov svetov EE.

Volitve so se pričele že ob petih zjutraj, ko so volilni odbori imeli že precej dela, in se končale ob 17. uri. Volilni odbori so pravočasno in v redu predložili ves volilni material, da se je potem lahko sestala volilna komisija za volitve DS in svetov EE »Tekstine« in ugotovila rezultate volitev. Glede udeležbe na volitvah je komisija ugotovila, da je bilo v vseh 5 ekonomskih enotah vpisano v volilni imenik skupno 799 volilcev in da je od teh glasovalo skupno 756 volilcev oziroma 94,6% (lani 93,2%).

Po ekonomskih enotah je bila udeležba naslednja: predilnica 94,4% (lani 93,1%), tkalnica 96,8% (lani 93,0%), uprava 88,2% (lani 95,5%), oplemenitilnica 93,8% (lani 95,0%) in pomožni obrati 96,5% (lani 88,9%).

Neveljavnih glasovnic v delavski svet je bilo 35 oziroma 4%, pri volitvah v svete EE pa 32 ali 4%.

Volilna komisija je izdala vsem novoizvoljenim članom DS ustrezna potrdila. Pravilnost mandata je preverila verifikacijska komisija na prvi seji delavskega sveta, nakar je delavski svet potrdil mandate novoizvoljenim članom, ki so takoj začeli svoje delo v našem osrednjem organu upravljanja.

Od novih članov pričakujemo in želimo, da se bodo redno udeleževali sej delavskega sveta, na njih tvorno sodelovali, pri tem mislimo zlasti na nenehen stik z njihovimi volilci, tako da bi lahko vedno seznanjali delavski svet s stališči članov kolektiva, pa sproti posredovali bistvo razprav in sklepov s sej delavskega sveta.

EK

Delavski svet, upravni odbor in sveti EE konstituirani

Predsednik DS ostane še eno leto Drago Er-gaver. Novoizvoljen namestnik predsednika pa je Miloš Rušt.

Predsednik UO je Tone inž. Kodrič, namestnik pa Anica Nevreden.

Novoizvoljeni člani delavskega sveta

Iz EE predilnica:

Stano Bačar, Marija Likan, Jože Skofič, Silvo Vouk

Iz EE tkalnica:

Albin Bratina, Cirila Badalič, Slavko Debelak, Almira Vrčon

Iz EE uprava:

Miro Tovornik

Iz EE pomožni obrati:

Miloš Rušt

Iz EE oplemenitilnica:

Franc Furlan

Delavski svet se je sestel z novoizvoljeno polovico svojih članov na prvo sejo po volitvah dne 16. maja 1968. Najprej se je konstituiral (potrditev mandatov novih članov ter izvolitev namestnika predsednika; predsednika s' DS letos ni volil, ker traja njegov mandat še eno leto). V tej zvezi je delavski svet sprejel tudi sklep o potrditvi poročila predsedniške volilne komisije ter Mirka Žuniča o pravilnosti volitev delavskega sveta, nadalje je sprejel še sklepe o imenovanju članov verifikacijske komisije, o potrditvi mandatov novoizvoljenih članov in o izvolitvi namestnika predsednika. Za namestnika predsednika je bil izvoljen Miloš Rušt, mojster v pomožnih obratih. Nato je delavski svet razrešil prejšnji upravni odbor in imenoval komisijo za izvedbo volitev novega in ga nato izvolil s tajnim glasovanjem.

Novi upravni odbor se je nato sestel na svojo prvo sejo dne 22. maja 1968 in se je konstituiral. Na prvi seji so izvolili za predsednika UO vodjo EE oplemenitilnica Toneta inž. Kodriča, za namestnika pa Anico Nevreden, vodjo obratna osebnih dohodkov.

V maju so se sestali tudi vsi sveti ekonomskih enot. Za predsednike posameznih svetov so bili izvoljeni:

v EE tkalnica — Franc Pintar

v EE predilnica — Milan Hrib

v EE pomožni obrati — Ivo Perhavec

v EE uprava in oplemenitilnica letos niso volili predsednikov, ker imata dosedanja predsednika svetov še enoleten mandat.

Člani novega upravnega odbora

V nov upravni odbor so bili izvoljeni:

Herman Bačar, Cirila Badalič, Alojz Ferjančič, Silvan Juretič, Tone inž. Kodrič, Anica Nevreden, Dušan Race in Miloš Rušt. Direktor je član upravnega odbora po svojem položaju.

Za namestnike članov upravnega odbora so bili izvoljeni:

Andrej Krečič, Silverija Nagode in Miro Perhavec.

Koledarček prostih dni za drugo polovico leta 1968

Junij	Julij	Avgust	Septemb.	Oktober	November	December
1 S	1 P	1 Č	1 N	1 T	1 P	1 N
2 N	2 T	2 P	2 P	2 S	2 S	2 P
3 P	3 S	3 S	3 T	3 Č	3 N	3 T
4 T	4 Č	4 N	4 S	4 P	4 P	4 S
5 S	5 P	5 P	5 Č	5 S	5 T	5 Č
6 Č	6 S	6 T	6 P	6 N	6 S	6 P
7 P	7 N	7 S	7 S	7 P	7 Č	7 S
8 S	8 P	8 Č	8 N	8 T	8 P	8 N
9 N	9 T	9 P	9 P	9 S	9 S	9 P
10 P	10 S	10 S	10 T	10 Č	10 N	10 T
11 T	11 Č	11 N	11 S	11 P	11 P	11 S
12 S	12 P	12 P	12 Č	12 S	12 T	12 Č
13 Č	13 S	13 T	13 P	13 N	13 S	13 P
14 P	14 N	14 S	14 S	14 P	14 Č	14 S
15 S	15 P	15 Č	15 N	15 T	15 P	15 N
16 N	16 T	16 P	16 P	16 S	16 S	16 P
17 P	17 S	17 S	17 T	17 Č	17 N	17 T
18 T	18 Č	18 N	18 S	18 P	18 P	18 S
19 S	19 P	19 P	19 Č	19 S	19 T	19 Č
20 Č	20 S	20 T	20 P	20 N	20 S	20 P
21 P	21 N	21 S	21 S	21 P	21 Č	21 S
22 S	22 P	22 Č	22 N	22 T	22 P	22 N
23 N	23 T	23 P	23 P	23 S	23 S	23 P
24 P	24 S	24 S	24 T	24 Č	24 N	24 T
25 T	25 Č	25 N	25 S	25 P	25 P	25 S
26 S	26 P	26 P	26 Č	26 S	26 T	26 Č
27 Č	27 S	27 T	27 P	27 N	27 S	27 P
28 P	28 N	28 S	28 S	28 P	28 Č	28 S
29 S	29 P	29 Č	29 N	29 T	29 P	29 N
30 N	30 T	30 P	30 P	30 S	30 S	30 P
	31 S	31 S		31 Č		31 T

Sprejeli smo predlog prostih dni v letu 1968

Popravek razporeditve prostih dni za letošnje leto

V prvi dvojni številki »Ajdovskega tekstilca« je bil objavljen predlog razporeda prostih dni za letošnje leto. Precej časa po določenem roku za predlaganje sprememb, predvsem pa na predvolilnih zborih v EE tkalnica, se je ena izmena pritožila da je predlagan razpored prostih dni nesprejemljiv, ker ne upošteva enakomerne razporeditve posameznih izmen, ki naj bi dodelavale zamenjane proste dni v nočni izmeni.

Upravni odbor je na zadnji seji dne 22. maja razpravljal o tem in pooblastil splošni in teh-

nični sektor, da ponovno pregledata razpored prostih dni in da pripravita ustrezni popravek razporeda najbolj neprizadeto za posamezne izmene. V tej zvezi objavljamo končno rešitev, po kateri bomo dodelali petek 5. julija na dan 20. julija in ne 13. julija kot je bilo predvideno v prvem predlogu. Prav tako bomo prosti dan 30. december dodelali 14. decembra in ne 7. decembra, kot je bilo predvideno.

To sta tudi edini spremembi v sprejetem razporedu prostih dni v letu 1968.

Za lažje razumevanje sprememb dodajamo še tabelo:

Prosti dan	izmena, ki bi delala ta dan ponoči	Prejšnji predlog za dodel.	Izmena, ki bi delala ta dan ponoči	Novi predlog	
				za dodelavanje	izmena, ki bi delala ta dan ponoči
5. 7. — petek	D	13. 7.	E	20. 7.	F
5. 11. — sobota	F	9. 11.	D	9. 11.	D
30. 12. — ponedeljek	F	7. 12.	E	14. 12.	F
31. 12. — torek	F	21. 12.	D	21. 12.	D

Posamezne izmene smo označili s črkami: D, E, F. Glede na to, da je bila pred prvomajskimi prazniki prosta ene nočne izmene skupi-

na D in da je dodelovala to nočno izmeno skupina E, je le tak predlog sprejemljiv za vse tri izmene.

Težave tekstilne industrije, našega podjetja in zaključni račun za leto 1967

Po vsebini naslova bi lahko ločeno napisali tri sestavke. V ožji izbiri, glede na vprašanje, ki ga želimo nekoliko osvetliti celotnemu kolektivu, bi se pri tem odločili za obravnavanje rezultatov po zaključnem računu za leto 1967, vendar pa bi se po vsebini takega sestavka ne mogli izogniti kompleksu vprašanj in okoliščin, ki jih nakazuje naslov in ki se v končni meri odražajo na rezultate poslovanja v preteklem letu.

Morda bi se utegnili pojaviti mnenje, da obravnavamo stvari, ki niso več aktualne, toda takoj moramo poudariti deloma v opravičilo, da rezultate poslovanja v preteklem letu nismo še obravnavali v našem listu, ker iz objektivnih razlogov »Tekstilec« po izdelavi zaključnega računa do danes ni izšel. Po drugi strani pa se v tekočem letu srečujemo v našem poslovanju prav z enakimi problemi kot v preteklem letu ter ima zato ta sestavek namen, da bi kolektiv s preprostimi besedami seznanili, kakšen je bil pri danih okoliščinah naš poslovni uspeh, kje smo po grobih ocenah danes in kaj lahko v bodoče pričakujemo.

Ker gre za širok krog naših bralcev, praktično za ves kolektiv, naša razglabljanja in ugotovitve niso strokovno in računovodsko »obarvane«, vendar pa se pri tem ne moremo izogniti nekaterih konkretnih podatkov iz našega poslovanja ter določenih primerjav, ki jih zaradi popolnejše slike dajemo v odnosu na rezultate

izvodnimi stroški, stalno narašča tudi zaradi nenehne podražitve surovin, pomožnega materiala, storitev in prispevkov, se na zapadnem trgu srečujemo z visoko carinsko zaščito tamkajšnje domače industrije, kakor tudi z visoko ponudbo blaga iz vzhoda, po smešno nizkih cenah.

V takih pogojih na zunanem trgu pa je seveda nastop tekstilne industrije, poleg nekaterih drugih panog, obvezen zaradi režima vezave uvoza z izvozom, sicer ne bi bila na razpolago devizna sredstva za uvoz surovin. Prav to našo obvezo zelo dobro izkoriščajo tuji trgovci s stalnim pritiskom na zniževanje naših prodajnih cen, da ne govorimo o visokih zaslužkih naših izvoznih podjetij, ki posredujejo prodajo na tujem trgu. Kljub strogemu režimu vezave uvoza z izvozom (kar pomeni, da lahko proizvajalna podjetja tekstilne industrije uvažajo po vrednosti le sorazmerno z izvozom), ob neutemeljenih razlikah med republikami in celo med posameznimi podjetji, pa so dana na razpolago znatna devizna sredstva raznim uvoznikom za uvoz tekstilnega blaga. Uvoženo tekstilno blago, ki posebno v zadnjem času niti ne dosega kvalitete domačega blaga, se morda res uvaža nekoliko ceneje, kot je cena domačega blaga, toda v trgovini je po navadi znatno dražje od domačega, kar neupravičeno polni blagajne uvoznikov in trgovine. Taka konkurenca tujega blaga na domačem trgu gre seveda na račun znižanja

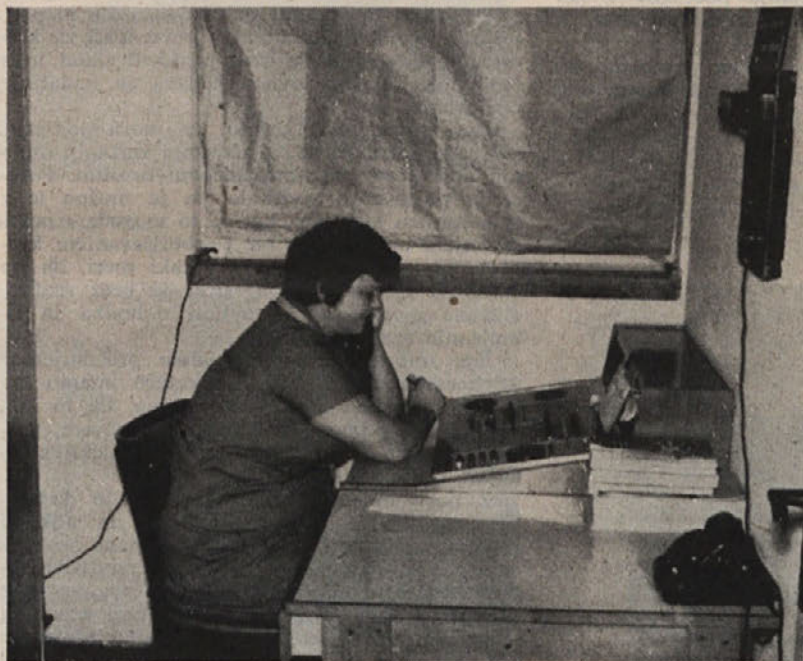
negativnega plana, je vpliv znižanja obsega proizvodnje na finančni rezultat nekoliko manjši. Toda relativna razlika (3—4) med temi odstotki pomeni, če pri tem zanemarimo nekatere druge vplive (stalne menjave artiklov in podobno), da je padla tudi planirana produktivnost za 3 do 4 %, če jo poenostavljeno primerjamo kar iz nakazanih odstotkov.

Ob enakih vplivih kot na proizvodnjo je bil skupni plan realizacije dosežen še v manjšem obsegu kot plan proizvodnje, s to razliko, da je bil plan prodaje tkanin presežen za 5,9 %, medtem ko realizacija preje zaostaja celo za 17,8 %. Znižanje obsega realizacije pri preji je logična posledica zmanjševanja proizvodnje tkanin, medtem ko bi se navidezno lahko zadovoljili z doseženo realizacijo tkanin. Toda če upoštevamo, da je bilo podjetje zaradi pomanjkanja obratnih sredstev in splošnih razmer na trgu s tekstilom prisiljeno prodati 800.000 metrov blaga po nižjih cenah, ne samo brez dobička, temveč celo za 100 milj. S din v izgubo, potem nam je jasno, da je v tem odstotku skrita velika žrtev kolektiva. Velika žrtev omenjamo zato, ker v glavnem ni šlo pri tem za prodajo nekurentnega blaga ali morda za znižanje visokih cen, zato, da bi kolektiv ob skrajno neurejenih razmerah na trgu prebrodil težave, ki jih ocenjujemo za najtežje v času obstoja podjetja.

Če hkrati z vplivom znižanja cen pri prodaji tkanin na domačem trgu upoštevamo še negativni finančni rezultat v poslovanju z izvozom pri preji za 23 in pri tkaninah za 33 odstotkov od višine doseženega izvoza, potem nam je končni finančni rezultat v višini 64,10 % od planiranega dohodka popolnoma razumljiv.

S takim finančnim rezultatom je podjetje komaj pokrilo izplačane osebne dohodke, ki so v povprečju znašali v I. polletju 613,00 N din, v II. polletju pa le 504,00 N din in vložilo v sklade le razliko v višini 5,5 milj. starih din. Popolnoma jasno je, da povprečni osebni dohodki niso uporabni za neposredno primerjavo osebnega dohodka posameznika, temveč le za gibanje na ravni celotnega podjetja. Če torej za primerjavo navedemo še povprečje za leto 1966, ki je znašalo 643,00 N din, potem nam je tudi jasno, da je h končnemu komaj pozitivnemu finan-

(Nadaljevanje na 6. strani)

VSI NASI
TELEFONSKI
STIKI GREDO
PREKO NJE

Naša prizadevna
telefonistka

slovenske tekstilne industrije, ker s podatki o celotni tekstilni industriji žal ne razpolagamo.

Če hočemo poleg samega nanizanja nekaterih podatkov, vzrokov in okoliščin, v katerih je podjetje poslovalo, podati še objektivno oceno, moramo poseči nekoliko nazaj in izhajati iz enega od znanih reformnih načel — nujnosti vključevanja našega gospodarstva v mednarodno delitev dela. Po tem načelu je bila pred celotno gospodarstvo postavljena naloga, da se ob celi vrsti notranjih ukrepov podjetja usposobijo za konkurenčni nastop na tujem in domačem trgu. To pa seveda pomeni, da se gospodarstvo odpre iz okvirov zaprtega notranjega trga navzven in da na našem domačem trgu nastopi tudi konkurenca tujih proizvajalcev. Samo po sebi se razume, da so načelni ukrepi državnih organov s tem v zvezi v skladu s prizadevanjem za utrditev našega gospodarstva. Toda togo izvajanje nekaterih ukrepov je v praksi povzročilo celo vrsto problemov, katerih pojav ni bil nujen niti potreben, če bi le pristojni organi pred sprejemanjem določenih ukrepov izvršili tehtnejše analize morebitnih posledic, ali vsaj pravočasno reagirali na pojave anarhije, na katero gospodarstvo opozarja, v glavnem objektivno, kakor hitro se pojavi v katerikoli obliki.

Tako se srečujemo na zunanem trgu s konkurenco pod neenakimi pogoji. Medtem ko naša lastna cena proizvodov, obremenjena s celo vrsto izdatkov, ki nimajo nič skupnega s pro-

potrošnje in nazadovanja prodaje domačega blaga, tako po količini, kot po vrednosti. Toda tudi ta pojav ni odvisen od morebitnega zmanjšanja povpraševanja, temveč zaradi stališča trgovine, konfekcije in drugih posrednikov v prometu tekstilnega blaga, ki ob lažjih in večjih zaslužkih ob zagotovljenih deviznih sredstvih za uvoz, zapostavljajo prodajo domačega blaga.

Pa pustimo razglabljanja o pogojih za poslovanje naše industrije — ti imajo več ali manj enako negativen vpliv na celotno tekstilno industrijo — in pogledimo, kako se je v teh pogojih razvijalo v preteklem letu poslovanje našega podjetja.

Že omenjeno nazadovanje v prodaji in potrošnji tekstilnega blaga je imelo za posledico zniževanje obsega proizvodnje, saj si podjetje ob pomanjkanju obratnih sredstev ni moglo privoščiti, da bi proizvajalo na zalogo, kar je imelo za posledico, da je bil plan proizvodnje tkanin dosežen le z 89 %, znižanje proizvodnje tkanin v domači tkalnici in pri drugih potrošnikih naše preje pa je imelo za posledico, da je bil tudi plan proizvodnje preje dosežen le z 90 %. Ker vsako znižanje proizvodnje seveda povzroči povečanje stroškov na enoto proizvoda (zaradi vpliva stroškov, ki so neodvisni od obsega proizvodnje), ima nezadosten obseg dosežene proizvodnje seveda znaten vpliv na končni finančni rezultat. Ob upoštevanju, da je tudi povprečno število zaposlenih doseglo le 93 % od predvide-

Lahko se zgodi

(Ogovor Mlinotesta)

Kombinat za predelavo in promet žita »Mlinotest«, Ajdovščina, pri katerem kupujemo tudi zemlje za našo okrepčevalnico, nam je takole odgovoril na našo bodico o na pol pečenih žemljah, ki smo jo objavili v zadnji številki našega lista:

V glasilu Ajdovski tekstilec št. 1—2 z dne 10. februarja tega leta je bilo na peti strani pod naslovom Lahko se zgodi objavljeno, da se dobe v okrepčevalnici na pol pečene žemlje, ki vsebujejo do 35 % vlage. Ker oskrbuje okrepčevalnico z žemljami pekarna »Mlinotesta« se čutimo dolžne v prid objektivnega obveščanja dati naslednje pojasnilo:

Pravilnik o kvaliteti žitaric, mlevskih izdelkov, kruha in peciva, testenin in keksov (Ur. list SFRJ št. 21/63) določa v členu 60, točka 3, da kruh, ki se daje v promet, ne sme imeti več ko 45 % vlage.

Po teh predpisih in tudi tehnoloških normativih je kruh pečen, ko doseže vlage 45 % oziroma nekoliko nižjo od te zgornje meje. Če so imele kritizirane žemlje vlago do 35 %, torej pomeni, da niso bile na pol pečene, ampak dobro pečene in s precejšnjo hranilno vrednostjo, vsekakor precej večjo, kot jo zahtevajo veljavni predpisi.

Kombinatu »Mlinotest« se ob tej priložnosti opravičujemo za neupravičeno kritiko sodelavca našega lista in hkrati moramo priznati, da je tokrat bodica zbudila ježa samega.

Urednik

Prstančni stroj

(10. nadaljevanje)

Flyerjeva predpreja (stenj) je sestavljena iz popolnoma usmerjenih in izravnanih vlaken in je dovolj tanka, da s ponovnim raztezanjem na predilnem stroju (prstančni stroj) dobimo prejo željene številke.

Naloga prstančnega stroja je:

1. da stanjša predprejo z raztezanjem do debeline, ki ustreza številki preje;
2. da dà iztekajočemu stenu dovolj zavojev, da dobimo željeno trdnost preje;
3. da navije prejo na cevke — copse.

Predpreja se odvija iz flyerskega navitka preko vodilca v raztezalo, kjer se dokončno raztegne. Iz raztezala teče dalje skozi vodilno očesce do travelerja — tekača in se navija na cevko.

Cevka je nataknjena na vrteče vreteno, ki je vležajeno na vretenskem vozu. Traveler je vstavljen v gladko poliran prstan na prstančnem vozu. Vrteče vreteno navija prejo na cevko za seboj pa vleče traveler in ga prisili, da se vrtil v prstanu okrog cevke. S tem dobi predpreja zavoje in trdnost.

Prstančni voz se giblje izmerno navzgor in navzdol tako, da se preja navija v stožčastih plasteh. Stevilo zavojev se uravnava s številom obtokov travelerja. Trdoto navijanja pa določa travelerjeva teža.

Česana bombažna preja

V mikalnikovem pramenu ostanejo še vedno delci listov, semen in kratka vlakna. Vse to pride bolj do izraza čim tanjšo prejo predemo. Pri predenju visokih ševilk moramo imeti tudi velike raztege. Z njimi pa bi predpreja s kratkimi vlakni razpadla. Tako pridemo do meje,

ko nam do sedaj opisan postopek predenja (predenje mikane bombažne preje) ne ustreza več in moramo zato uvesti novo fazo, ki predivo popolnoma očisti tudi najmanjših nečistoč in omogoča do puljubne višine odstraniti kratka vlakna. Vse to dosežemo s česanjem na česalnih strojih. Tako dobljeno prejo pa imenujemo bombažno česanko.

Priprava materiala za česanje: Mikalnikove pramene moramo zložiti v obliko širokih pasov, jih raztežati in dvojiti, da se vlakna dobro zrvanajo ter dolžinsko usmerijo (dolžinska in širinska enakomernost) za to zlaganje in raztezanje se uporablja običajna dvojilna raztezalka, ki je sestavljena iz dovajalnega dela, raztezala dvojilne mize in navijalne naprave za navijanje svitkov.

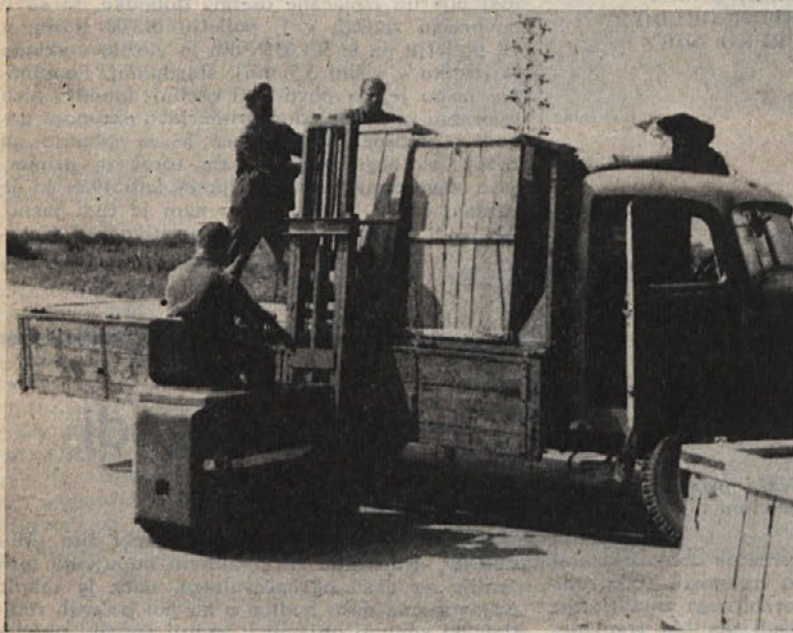
Princip česanja

Predivo česemo v širokem snopu (širina svitka) tako, da ga na eni strani vpnemo, prosto stran počesemo s česalnim grebenom, ki izčeše nevpeta (kratka) vlakna in nečistoče. Nato sledi še počesanje prej vpetega dela snopa vlaken. Dolga vlakna ostanejo v prijemu klešč česalnega stroja, kratka vlakna izčesek odstrani iz snopa krožni česalni greben. Počesane snope zlagajo klešče v neprekinjeno plast, ki se odvaja iz česalnega stroja v obliki okroglega pramena.

Česanje torej ni neprekinjen proces. Sledijo si naslednje faze: dovajanje snopov, česanje obeh koncev snopa, spajanje počeskov v neprekinjen pramen in odvajanje pramena iz stroja.

Vsa ta dela zahtevajo izredno natančno izdelavo samega stroja ter njegove nastavitve.

M. B.

Kljub vsem reorganizacijam in novim nazivom jih še vedno poznamo za »luftkolono«

Težave tekstilne industrije

(Nadaljevanje s 5. strani)

čnemu rezultatu prispevalo le znižanje osebnih dohodkov. Znižanje osebnih dohodkov je sicer bilo nujno, toda ne more biti trajna oblika, zato je bilo znižanje odpravljeno z novim letom, toda tudi sedanja višina osebnih dohodkov ni primerna.

Osebnih dohodki bi se morali povečati v skladu s povečevanjem poslovnih rezultatov, toda pogledimo kakšno so naše možnosti.

Preden lahko odgovorimo na zgornje vprašanje, se moramo nekoliko zadržati še na osnovnih kazalcih poslovnega uspeha, in sicer iz širšega družbenega vidika, kajti šele na ta način lahko ugotovimo, da so naši dejanski pogoji gospodarjenja le slabši, kot jih ima večina slovenskih tekstilnih podjetij iz naše skupine.

Ekonomski produktivnost (razmerje med narodnim dohodkom in številom zaposlenih po porabljenem času) je v slovenskem povprečju za našo industrijo padla od 100 v letu 1965 na 88 v letu 1967, medtem ko je v našem podjetju padla na 90 %.

Ekonomičnost (razmerje med narodnim dohodkom in porabljenimi sredstvi) je v povprečju padla od 100 na 77, pri nas le na 89, družbena rentabilnost iz razmerja med narodnim dohodkom ter vloženi sredstvi pa je pri nas padla od 100 na 55, medtem ko je povprečje naše industrije v Sloveniji padlo na 65 %.

Teh nekaj podatkov, morda manj razumljivih za naš krog bralcev, kaže, da so se ti rezultati v našem podjetju poslabšali manj od slovenskega povprečja naše industrije, razen v rentabilnosti, na katero pa vpliva že omenjeno znatno znižanje obsega poslovanja v našem podjetju pri enakem ali celo nekoliko večjem obsegu razpoložljivih poslovnih sredstev (tj. osnovnih in obratnih sredstev). Poslabšanje v odnosu na leto 1966 pa je večje od našega tudi pri Tržiču, Tekstilindusu in MTT, — v podjetjih s katerimi najlaže primerjamo naše rezultate. Toda pustimo ob strani primerjavo narodnega dohodka, od tega odštevamo za ugotovitev dohodka še razne prispevke in druge stroške, med katerimi so najvažnejše obresti od kreditov in poslovnega sklada. Važna pa poleg tega ni samo

primerjava v indeksih, temveč predvsem primerjava v absolutnih številkah ali pa primerjava poslovnega uspeha v razmerju od celotnega dohodka.

Prav v tej primerjavi pa lahko dobimo odgovor na prej postavljeno vprašanje, kakšne so naše možnosti za povečanje osebnih dohodkov skladno s povečanjem poslovnih rezultatov. Seveda se bomo pri tej primerjavi omejili le na dva od množice podatkov, t. j. na dohodek in na delež dohodka v skupni realizaciji.

Dohodek našega podjetja se je v primerjavi z letom 1966 zmanjšal na 68 %, hkrati pa je v slovenskem povprečju padel na odstotek le na 78. To pa pomeni, da so stroški naše proizvodnje brez osebnih dohodkov večji kot v slovenskem povprečju naše industrije, kar nam pove tudi podatek, da odpade pri nas od skupne realizacije 22,2 % na dohodek in 77,8 na stroške, medtem ko je to razmerje v povprečju naše industrije ugodnejše v korist dohodka za 2,8 %.

Ne da bi še naprej razglabljali in med seboj primerjali te in še množico razpoložljivih podatkov, ker nam prostor in preglednost obravnavanih problemov to ne dopušča, lahko na kratko povzamemo naslednje:

V pogojih poslovanja iz preteklega leta so poslovni rezultati podjetja zelo nazadovani, vendar iz družbenega vidika manj kot v povprečju slovenska tekstilna industrija. Iz vidika podjetja pa so naši poslovni rezultati slabši od povprečja, kar pomeni, da so se sorazmerno povečali družbeni prispevki.

Znižanje osebnih dohodkov v drugi polovici preteklega leta je omogočilo, da podjetje ni zaključilo poslovnega leta z izgubo, vendar minimalni pozitivni rezultat ne omogoča, da bi podjetje v letu 1968 odplačevalo obveznosti za kredite, ne da bi načelo svoj poslovni sklad in s tem zmanjšalo poslovna sredstva za nadaljnje poslovanje.

Prav ti povzetki kažejo, da mora podjetje, ne glede na odpravo izplačevanja znižanih osebnih dohodkov, povečati poslovni rezultat. Povečanje poslovnega rezultata pa je možno le z zniževanjem stroškov, ker je to mogoče s povečevanjem proizvodnje ter z izboljševanjem kvalitete in izbire proizvodov v taki meri, da bo ustrezala zahtevam trga, sicer si brez realizacije ne moremo predstavljati dohodka in izboljšanja rezultatov.

Kje smo danes in kaj lahko pričakujemo? Štirimesečno poslovanje, za katero imamo določene podatke, je prekratka doba, da bi lahko zanesljivo podali kakršnekoli napovedi, vendar moramo zaradi obveženosti kolektiva izhajati iz določenih dejstev.

Z novo oplemenitilnico je podjetje doseglo tisto stopnjo tehnične sposobnosti, da lahko v pogledu kvalitete in izbire konkurenčno nastopa na trgu. Kljub temu pa je obseg tovrstne realizacije odvisen od drugih splošnih pogojev, kot so ponudba in povpraševanje, zaradi česar ni mogoče računati, da bo naša oplemenitilnica že od vsega začetka 100 % izkoriščena. Po drugi strani je stekla oplemenitilnica vsaj tri mesece prepozno, da bi lahko v spomladanski sezoni računali na večjo realizacijo konfekcijskim podjetjem. Konfekcija namreč proizvaja za sezono že v zimskem času. Prav na podlagi teh okoliščin je podjetje v tem obdobju sicer pokrivalo osebne dohodke iz realizacije, toda večjih uspehov ni imelo. Se vedno pa obstajajo realne možnosti, da se bodo razmere v II. polletju izboljšale, ko bo stekla proizvodnja in realizacija umetnega usnja, seveda bodo potrebni še znatni naporji v proizvodnji in prodaji, da bi podjetje z uspehom zaključilo letošnje poslovno leto.

S tem pa smo na kratko z drugimi besedami odgovorili tudi na nekatere vesti, ki krožijo po kolektivu o ponovnem znižanju osebnih dohodkov. Take vesti niso dobronamerne, čeprav je potrebno in zaželeno, da se kolektiv zanima za razmere in stanje podjetja. Namesto širjenja nepreverjenih vesti združimo raje vse sile in sposobnosti kolektiva, da prebrodimo še letošnje prehodne težave, ter se pravočasno pripravimo z novimi izdelki in kvalitetno proizvodnjo za uspešnejši nastop v drugem letu. Pri tem pa s svojo prizadevnostjo in skupnimi naporji pomagamo da bi se izognili neizogibnem zniževanju osebnih dohodkov, če bi se naši sedanji rezultati poslabšali. Poleg tega pa se moramo zavedati tudi, da so nam poleg osebnih dohodkov potrebni skladi za odplačevanje obveznosti po kreditih.

Otvoritev oplemenitilnice

Konec januarja leta 1949, ko smo začeli montirati v naši tkalnici prve statve, je bil v razvoju naše tovarne gotovo velik dogodek. Njegov pomen je bil predvsem v tem, da smo nadaljevali po dolgih sedemnajstih letih tekstilno tradicijo v Ajdovščini.

Tovarna se je od takrat pomembno razvijala. V njenem nadaljnjem razvoju moramo omeniti še dve letnici: leto 1954, ko smo dobili novo barvarno in pa leto 1961, ko je stekla nova predilnica.

In končno 22. marec 1968, ko je pero zgodovine naše tovarne zapisalo še en dosežek: najdobnejšo oplemenitilnico, ki pomeni doslej največjo prelomnico v našem delu. Z novo oplemenitilnico si obetamo visokokvalitetne modne

vzorce in z njo predvidevamo tudi boljši finančni uspeh podjetja v prihodnje.

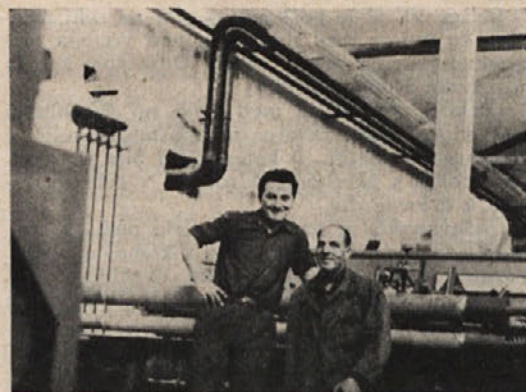
Dan otvoritve nove oplemenitilnice smo povezali hkrati s praznovanjem 140-letnice prvih zametkov ajdovske tekstilne industrije. Otvoritev je bila slavnostna, saj se je tistega dne odzvala našemu vabilu velika večina tistih, ki so sodelovali pri izdelavi in realizaciji elaborata za nov obrat. Gostje so se najprej zadržali v domu kulture, kjer so se pogovarjali s predstavniki podjetja o stanju in poslovanju podjetja, nato so si ogledali starejša obrata predilnice in tkalnice. Pri prehodu iz tkalnice v oplemenitilnico pa je predsednik občinske skupščine Ajdovščina Angel Slokar prerezal vrstico in s tem simbolično spustil v pogon nov obrat oplemenitilnice. Navdušenje gostov je bilo izredno. Ob tej slovesnosti je bila zanje posebej organizirana tudi modna revija, na kateri jim je bila prikazana tudi uporabna vrednost naših novih proizvodov.

Trenutki nestrpnosti in dolgih priprav so mimo in danes je naša nova oplemenitilnica že vsakdanjost, postala je obrat brez katerega bi bilo naše uspešno delovanje zanaprej onemogočeno. O novi oplemenitilnici smo vam v lanskem letu podrobno pisali skoraj v vsaki številki Tekstilca. Govorili smo vam o vsakem novem stroju posebej, o vseh nepredvidenih težavah, ki smo jih imeli pri dobavi strojev, o uspehih, ki so jih dosegali pri delu italijanski in naši monterji ter strokovnjaki, ki so jim pri delu pomagali.

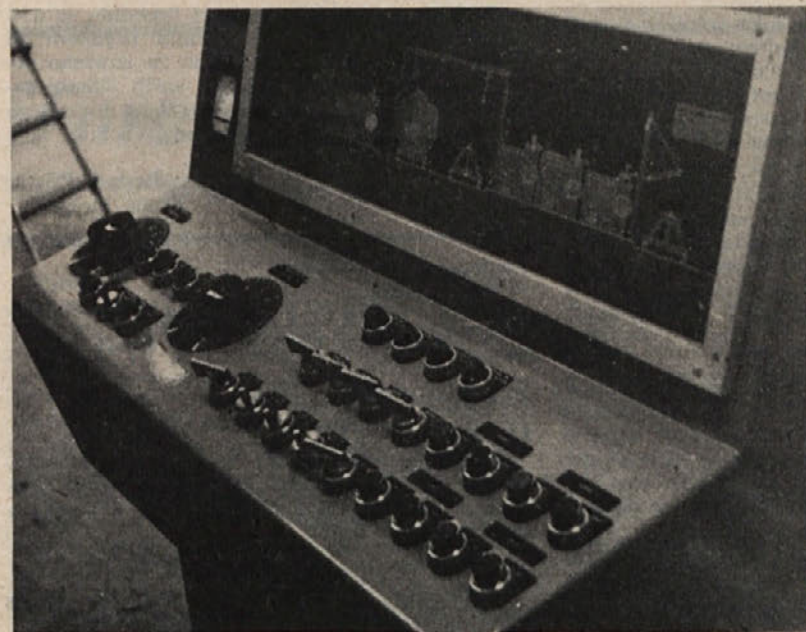
Naša zadnja misel in zahvala pa velja vsem, ki so nam pomagali, da smo uresničili to investicijo, tovarišu direktorju, ki si je v največji meri prizadeval, da je podjetje našlo izhod in perspektivo v novi oplemenitilnici in pa vsem članom naše delovne skupnosti, ki so vsak po svoje in na svojem delovnem mestu tudi doprinesli svoj delež k temu pomembnemu dosežku. EK

Tako smo začeli . . .

. . . tako napredovali . . . medtem skrbeli tudi za strokovno izpopolnjevanje . . .

. . . in 22. marca spustili oplemenitilnico v pogon

Sedanjí največji uspeh oplemenitilnice — umetno usnje tekson, vsestransko uporaben

Tekstina

Ta naš bamby se drži,
ker ima zares skrb'.
Skače, brca, misli: no,
saj to pravo usnje bo.

Eh, saj je že Como znan,
delamo ga noč in dan.
Pa kako smo vsi veseli,
ker smo to blago začeli.

Kar sprijaznil se je Fjord,
da bo Como zdaj naš lord.
Fjord je pač na slabem glasu
ni več cenjen v novem času.

S starimi vzorci kruha ni,
zato naj Como naš živi.
Zaslужil bi si tud' medalje,
saj so vzorci iz Italije.

To bo res za nas veselje,
če spolnijo se nam želje,
da bo bamby vsem poznan
široj zemlji in onstran.

In še marsikdo bi rad
prišel delat v tak obrat,
upamo na boljše dni,
vsaj tako se nam vsem zdi.

Naše nade so velike,
pišemo jih v rubrike,
potrudili se res bomo,
da bo kvaliteten Como.

A na koncu za te čase,
vsak pomisli naj tud' nase,
če blago bo dobro šlo,
plača res trinajsta bo.

L. B.

IZ ŽIVLJENJA KOLEKTIVA

Prišli ... odšli ...

V času od 1. januarja do 31. maja 1968 so se zaposlili pri nas:

V januarju:

Jože Bajec, Ivan Bizjak, Stana Čibej, Katari- na Kodrič, Rozika Požar, Majda Praček, Ivana Stefanović in Majda Žigon.

V februarju:

Lidija Ambrožič, Erna Bajc, Jožef Bačar, Srečko Bolko, Nevenka Bolčina, Matija Breclj, Alojz Ferjančič, Vinko Furlan, Sonja Ipavec, Bojan Kante, Danica Kovšca, Marija Koren, Milena Kodre, Stanislav Kranjc, Slavica Lozej, Jerica Mercina, Marinka Poljšak, Elizabeta Po- sega, Ljubomir Rovtar, Olga Stopar, Radmila Todorović, Ljudmila Valentan, Dušan Vidmar, Marica Zorž in Vesna Zgur.

V marcu:

Joža Batagelj, Zorko Benko, Ernesta Bajc, Zdenko Curk, Vinko Furlan, Ivanka Krapež, Jožka Krašna, Henrik Mislej, Bojana Pangerc, Drago Pintar, Marijan Prosen, Otilija Stokelj, Dušan Vidmar, Jožica Volk in Slavica Vogrin.

V aprilu:

Ljuba Čibej, Jožef Ferfolja, Borislava Furlan, Jadranka Grilj, Nadja Kobal, Slavko Krapež, Majda Mikuž, Iztok Pintar, Avgustin Poženel, Stanko Raspor, Pavla Rustja, Ljubomira Ruš, Zdenka Savlj, Marta Trošt in Vlasta Vodopivec.

V maju:

Vida Gulje, Marta Kandus, Ivanka Lampe, Bogdana Mežina, Terezija Noli, Jožefa Peračič, Neva Ronkalj, Majda Verč in Anica Zgur.

K vojakom so odšli

Prav je, da se poimensko spomnimo v našem časopisu tudi na tiste delavce, ki so odšli v zadnjih mesecih k vojakom. Največ med njimi jih je iz ekonomske enote tkalnica, in sicer:

Miloš Čoha, čistilec statev; **Savo Kovač**, vo- zač preje; **Jožef Žigon**, vlagalec osnov; **Milan Rovar**, vlagalec osnov; **Jurij Tomažič**, odnašalec in smodilec blaga; **Stojan Krapež**, tkalec;

ter le dva delavca iz ekonomskih enot, po- možni obrat in oplemenitilnica:

Nevo Stegovec, kvalificirani elektro-mehanik in **Jožef Bačar**, pomočnik kaširca.

Po tako kratkem času jim lahko povemo, da jih pogrešamo na njihovih delovnih mestih in da želimo, da bi se kmalu in srečno vrnili.

UPOKOJILA
STA SE

10. aprila je odšel v pokoj Anton Andovec iz pomožnih obratov. V podjetju je bil zaposlen od leta 1960.

V maju se je upokojil Ivan Remich, ki je zaposlen pri nas od leta 1962. Tovariš Remich pa bo ostal še za nedoločen čas v našem pod- jetju na delovnem mestu nadmojstra v predil- nici.

V imenu kolektiva obema: hvala in srečno!

... prenehali pa so v tem času delati:

V januarju:

Marija Fabčič, Feliks Gnezda, Leon Hrovatin, Dragica Koron, Roman Likar, Avgusta Lipovž, Milena Rener, Draga Žiberna in Alojzija Žigon.

V februarju:

Marija Blaško, Vinko Furlan, Anton Kreševac, Stojan Krapež, Vida Mugerli, Radivojka Pečen- ko, Lidija Slokar in Nada Stopar.

V marcu:

Janez Cerar, Milena Demšar, Ernesta Leban, Bojana Lejk, Milan Rovar, Radmila Todorović, Jurij Tomažič in Jožef Žigon.

V aprilu:

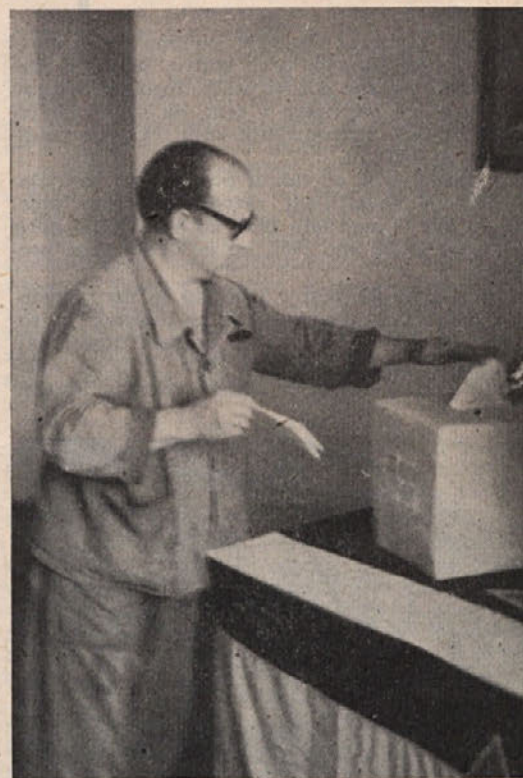
Anton Andlovec, Slavka Bakaršič, Jože Cer- nigoj, Milena Likar, Dragan Martić, Štefka Oro- žim, Ema Petrovčič, Marinka Spacapan, Ljud- mila Vaientan, Marija Zatti in Alma Živec.

V maju:

Jože Bajec, Dijana Cerar, Ema Kobal, Ivan- ka Koren, Urška Knez, Ivanka Mislej, Marija Nebergoj, Nada Peternelj, Drago Pestelj in Ro- miida Spagnolo.

V prvih petih mesecih letošnjega leta se je zaposlilo pri nas 72 novih delavcev, delati pa je prenehale 47 delavcev.

Stanje zaposlenih na dan 31. maja 1968: 555 žen in 232 moških, skupaj 787 delavcev.

Z volišča v tkalnici

Nesreče pri delu

V zadnjih štirih mesecih se je poškodovalo pri delu osem delavcev, na poti na delo in z dela pa dve delavki.

Delavec **SK** je dobil zmečkanino na levi roki, ko mu je spodrnil na roko voziček, ki je bil naložen s pločevinastimi sodi. Vzrok za ne- srečo je v tem, da je bil voziček pretežak in ga delavec ni zmožal sam potisniti čez prag. Odsotnost z dela je trajala 38 delovnih dni.

Delavec **VB** si je med prevozom vozička z blagom iz skladišča v tiskarno poškodovao nogo ob ogrodje stroja. Delavec je nepravilno ravnal s prevoznim sredstvom, ker je vlekel voziček za seboj namesto, da bi ga potiskal od zadaj in imel tako zadovoljivo preglednost po trans- portni poti. Odsotnost z dela je trajala 10 de- lovni dni.

Delavec **FN** si je med dviganjem zaboja s prejo, poškodovao hrbtenico. Vzrok za nesrečo je bila neustrezna telesna drža delavca med dviganjem bremena. Odsotnost z dela je trajala 5 delovnih dni.

Delavec **IZ** je potiskal z roke čolniček v skri- njico tkalskega stroja. Medtem pa je tkalka **CZ** pognala tkalski stroj. Poškodba prsta na roki delavca **IZ** je nastala kot posledica nepra- vilnega ravnanja tkalke s strojem; delala je namreč v nasprotju s predpisi o varnem delu. Odsotnost z dela je trajala 10 delovnih dni.

Delavka **NB** si je poškodovao prst roke. Do poškodbe je prišlo med čiščenjem cevki na stro- ju, ko je s prosto roko potiskala cevko v svoje ležišče. Delavka je delala v nasprotju z navodili za varno delo. Svoje delo bi morala opravljati tako, da bi zaustavila stroj ali pa potiskala cevko s pomočjo drugega predmeta. Odsotnost z dela je trajala 10 delovnih dni.

Delavec **PM** se je med čiščenjem prostora v barvarni naslonil na vrtečo se os blagovnega valja in dobil odrgnino na hrbtu. Vzrok nesreče je v pomanjkljivem zavarovanju vrtečih se de- lov stroja in neprevidnosti samega delavca pri opravljanju delovnih nalog. Odsotnost z dela je trajala 6 delovnih dni.

Delavka **SB** je na poti na delo padla z dvo- kolesa in si poškodovao nogo. Vzrok nesreče je bil neustrezna obremenitev krmila dvokolesa, zaradi tega je izgubila oblast nad krmilom in

padla. Odsotnost z dela je trajala 5 delovnih dni.

Delavec **VC** si je poškodovao prst na roki med- tem ko mu je med razstavljanjem vretena pre- vijalnega stroja počila vzmet. Odsotnost z dela je trajala 5 delovnih dni.

Delavec **EG** si je med hojo po škrobilnici poškodovao nogo. Delavec ni upošteval okoliščin delovnega prostora, v katerem so bila tla spol- zka, polita s škrobom. Odsotnost z dela je tra- jala 4 delovne dni.

Delavka **SN** je na poti na delo padla z dvo- kolesa in si poškodovao roko v komolcu. Vzrok padca je bila nenadna okvara dvokolesa med vožnjo. Odsotnost z dela je trajala 21 delovnih dni.

V mesecih februar, marec, april in maj je bilo zaradi nesreč pri delu izgubljenih skupno 114 delovnih dni.

ZAHVALA

Gasilsko društvo Groblje pri Preboldu se naj- topleje zahvaljuje samoupravnim organom in kolektivu »Tekstine« Ajdovščina za izraženo so- žalje ter omogočeno udeležbo vaših članov ga- silcev na pogrebu dolgoletnega člana in našega častnega predsednika tov. Antona Vacaja.

Iskrena zahvala!

Predsednik PG:
Franc Steiner

Sindikalna podružnica
»Tekstina«

PRIGLASNICA
v članstvo blagajne samopomoči

Ime in priimek:

Ekonomsk_a enota:

Zelim postati član samopomoči in pristanem, da mi od 1. julija 1968 dalje pri izplačilu me- sečnega osebnega dohodka odvajate v blagajno samopomoči 7 N din.

Podpis:

Priglasnico izrežite in jo oddajte tov. Katji Škrl, obračunovalki v EE pomožni obrat.

Kaj smo videle na modni reviji

Otvoritev nove oplemenitilnice smo najugledneje dopolnili še z odlično organizirano modno revijo. V polni dvorani doma kulture je bilo navdušenje obiskovalk tako močno, da skoraj nismo mogle verjeti, da se pred nami izvršča revija modelov, napravljenih iz naših proizvodov. Revija je bila za sleherni ženski svojevrstno doživetje, ki smo ga izkazovale z velikim odobravanjem, ko so manekenke prikazovale vse naše novosti na tako uporabnih modelih. Spoznale smo, da gre pri tem, ko imamo pred očmi tako imenitno garderobo, za nov odnos do potrošnikov, ki je v sedanjih tržnih pogojih in preobilju tekstilnih izdelkov nujen.

Modeli, ki so nam jih ukrojile tri modne kreatorke: Vesna Gabršček, Meta Rus in Mojca Beseničar, so bili zares pestri in skladno dopolnjeni s torbicami, klobuki in skorjmi iz istega materiala. Na modni reviji smo si najprej ogledali modele, ki so bili namenjeni poletju in pa modele iz »teksona«, našega umetnega usnja. Ob vsakem modelu smo se spraševale, »bi ga posnela ali ne. To je izredno. Model, kroj, kvaliteta, barve...« Posebno privlačni so bili modeli s simpatičnimi belimi ovratniki, manšetami in drugimi belimi dodatki ter v letošnjem poletju tako modernimi volani. Pozorne smo bile tudi na druge majhne okraske na oblekah: gosto nani-

zane gumbe, na poseben pas s kovinskimi zaponkami in na cvetje, napravljeni iz istega blaga.

Modeli so sledili novi modni liniji, ki je najpogosteje oprijeta v pasu, spodaj odstopajoča, ki tako ali drugače poudarja ženskost, ljubkost in mladostnost.

In ko smo zagledale prve modele iz teksona, so nas le-ti prevzeli še mnogo bolj kot poletni modeli pred njimi. Vrsta odličnih lastnosti teksona in njegova široka uporabnost se nas prepričale da si ga bomo kupile vsaj za del najbolj praktične jesenske in zimske garderobe. Mo-

deli, krojeni iz teksona, so bili drzni in namenjeni predvsem mladim. Posebnost modelov iz teksona so bile tudi zanimive barvne kombinacije. Pribljubljene so bile variante živo zeleno — rumeno — oranžne, belo — rdeče, rdeče — modre in podobne, ki so bile tudi domiselno podložene z volneno imitacijo krzna.

Od modne revije je preteklo sicer mo, da smo videle na reviji dovolj mo, da smo videle na reviji dovolj zelo lepih in hkrati uporabnih novosti, ki jih vse pogosteje srečujemo tudi na ulici in v vsakdanjem življenju. EK

Verjetno ste prepoznale modele, ki smo jim ploskale na modni reviji

Imeli smo jih...

KULTURNOZGODOVINSKI DROBCI IZ AJDOVSKE OBCINE

PESNIK FRAN ŽGUR

Vsekakor čudno naključje: veliki »goriški slavček« Simon Gregorčič je umrl novembra 1906, leta v Gorici, kasnejši »vipavski slavček« Fran Žgur pa je v začetku — verjetno januarja — istega leta izdal prav tako v Gorici pri Gabrščku v 31. zvezku Knjižnice za mladino svojo drugo pesniško zbirko z naslovom »Seme na padajo« in podnaslovom »Otroške pesmi«. Ta je sledila njegovemu prvemu manjšemu izboru pesmi v isti zbirki leta 1902.

Vipavska, »rajskomila dežela«, kakor jo je poimenoval Gregorčič, nima večjih lirikov. Sicer so se nekateri njeni besedni umetniki spočetka ukvarjali s poezijo, vendar so kasneje ali prešli v pripovedništvo (Velikonja) ali pa

svojih, drugače tudi bogatih pesniških sadov zaradi nesrečnih prilik niso nikdar povezali v zbirke (Remec, Batagelj, Lulik in še kateri). Tako je Žgur verjetno edini na tem področju, ki je v svojem življenju objavil blizu 400 pesmi in izdal kar tri pesniške zbirke: eno samostojno, dve pa skupaj z drugimi.

Žgur in njegov rod sta iz gornje Vipavske. Njegov oče Aleksander in mati Ivanka, rojena Kopatn, sta iz St. Vida (danes Podnanosa) prišla v Podrago, kjer sta pred več kot sto leti odprla trgovino. Pri hiši se je po domače reklo »Pri Aleksandrovih«, nad vhodom pa še danes lahko bereš Sigur (= Žgur). Tu se jima je kasneje rodilo več otrok, najmlajši moški po-

tomec med njimi je bil prav Fran, poznejši pesnik, ki se je rodil 21. novembra 1866.

Otrok je bil tipičen proizvod pokrajine in ljudi, sredi katerih je prišel na svet. Bil je mehak, sanjav, pesniško zasanjan, v umetnost (ne le v literaturo, marveč tudi v slikarstvo) nagibajoča se narava. Po svojem močno prirojenem domotožju in zaradi neizpoljenih mladostnih sanj pa je nekoliko nagibal v melanholiijo, ki jo je zakrivala le v svetlo pokrajino strmeča pesniška duša, da ni to domotožje vrelo na dan v elegičnih tonih, temveč da je ob zlitju z naravo, ki ga je obdajala, postajal tudi sam kakor ona svetel in radosten.

Žgurjevo šolanje je bilo kmalu pri kraju. Po osnovni šoli, ki jo je obiskoval v rodni Podragi in deloma na Colu pri učitelju Andreju Pernetu, možu peresa, je Žgur obiskoval še nemško pripravnico v Gorici in tudi prvi razred realke, kjer ga je pokopala matematika. Oče je z njim še enkrat poskusil; peljal ga je — ker je imel fant tudi slikarski talent —

(Nadaljevanje na 10. strani)

Vsega po malem za vse

Srebrna voda

Zelo malo je znano, zakaj postane voda, ki pride v neposreden dotik s srebrom, sterilizirana in dalj časa užitna.

V starih časih so vedeli, da srebro uničuje mikroorganizme, t. j. da preprečuje gnitje (seveda še niso takrat vedeli za bakterije). Starim Egipčanom je bilo že znano, da se rane, pokrite s tenko ploščico srebra, hitreje zacelijo. Za perzijskega carja Kirka (2500 pred našim štetjem) poročajo, da je shranjeval vodo za vojne pohode skozi puščavo v srebrnih posodah, kjer je tako ostala dolgo časa pitna.

Sele po odkritju bakterij (Pasteur) v drugi polovici 19. stoletja so začeli znanstveno raziskovati pojav o baktericidnem delovanju srebra ter ugotovili, da kovinsko srebro ter razne srebrove soli že v izred-

no majhnih koncentracijah močno uničujejo bakterije. Bistvo učinka je v medsebojnem delovanju srebrovih delcev in beljakovin mikroorganizma, ki pri tem poginejo.

Sedaj nam je jasno zakaj se ohrani »sveta voda« dalj časa, ne da bi v njej nastalo gnitje (razmnoževanje bakterij). Voda, ki se »posvečuje«, pride v neposreden dotik s srebrnim križem, to pa zadostuje, da preide dovolj srebrovih delcev v vodo in da je voda s tem za nekaj časa sterilizirana.

Srebrna voda je praktično pomembna, ker ne vsebuje bakterij, ki povzročajo bolezni in jo zato lahko brez škode uživamo, ne da bi jo prej prekuhali.

Omenimo naj, da nekatere preparate kovinskega srebra že zdavnaj uporabljajo za sterilizacijo vode, v medicini pa kot sredstvo za uničevanje bakterij.

E Z

Silna si, če bi imel takšne borce v svoji četi, bi se gotovo vrnil z vojne z mnogimi odlikovanji.

Izbrane misli

Zivljenje ni nikdar tako kratko, da ne bi bilo časa za ljubeznivost. (Emerson)

Kdor okleva, da samo polovico. (Börne)

Najtežje verjamemo tisto, kar nas žali. (Ovid)

Dan ko se nismo smejali, je izgubljen. (Carmai)

Zvita pota ne vodijo nikamor. (Balzac)

POSETNICI

TINA SKET

V katerem podjetju je zaposlena TINA

MATO KISLEC

Mato je tekstilni lelavec. Kateri poklic si je izbral?

Imeli smo jih...

(Nadaljevanje z 9. strani)

k slikarju Simonu Ogrinu na Vrhniko. Toda od tu jo je mladi Fran popihal in se peš vrnil domov. Domotožje, ki je burilo njegovo notranjost, je bilo prehudo in se mu ni mogel upirati. S tem poslednjim dejanjem propadejo za Zgurja vse mogoče redne izobraževalne poti. Odslej živi v Podragi od svojega petnajstega leta dalje, vodi domačo trgovino, si s tem služi vsakdanji kruh. Življensko družico si dobi razmeroma pozno, šele v 38. letu svojega življenja; bila je Francka Škapinova z Vrabc, po domače Badgarjeva.

Seveda mu življenje sredi vaške skupnosti le ni potekalo mirno. Med prvo svetovno vojno je okusil avstrijsko taborišče in še prenekatere ječe, kakor tudi v kasnejši dobi po okupaciji Primorske, saj je bil nič manj kož 17 krat zaprt!

Kje je dobil Zgur prve pobude za pesnikovanje in kdaj se je to zgodilo, ni mogoče z gotovostjo trditi. K pesništvu je bil nagnjen že po naravi. Nedvomno pa je nekaj vplivala tudi dijaška družba, boljše, zveze, ki jih je ohranil z dijaki in kasneje visokošolci. Morda je bilo celo kaj zasluge učitelja-pesnika Perneta in kasneje sorojaka z Vipavskega pisatelja Iva Trošila. Oba sta se namreč kasneje srečala v istem zvezku Gabrščeve izdaje! Največ pa so verjetno k razvijanju njegove pesniške osebnosti pripomogle slovenske literarne revije, na katere je bil naročen in katere je vneto prebiral, kakor tudi ostale slovenske knjige, posebno naši klasični teksti. V revijah je tudi sledil prvim nastopom slovenske moderne. Prijateljstvo je Zgurja vezalo tudi z Josipom Murjonom, Aleksandrovim. Ta je Zgurja obiskal v Podragi prvič že leta 1895. To prijateljstvo je kasneje prešlo kar v literarno zgodovino, saj si je Murn od hišnega vzdevka privzel svoj stalni psevdonim (Aleksandrov) in tu je nastalo več Murnovih najlepših pesmi, med njimi tudi Vlaha. Najvažnejše pa je bilo pri tem prijateljstvu to, da je Murn uvajal Zgurja v rusko in sploh slovansko narodno in umetno pesem.

Svoji prvi pesmi je Zgur objavil sorazmerno pozno, šele leta 1893 v Dom in svetu in Drobntnicah, ko mu je bilo 27 let. Od tedaj naprej pa je najpogosteje pod psevdonimom Vnslav, le nekajkrat tudi kot Frigidus, Salus, sodeloval še pri Angelčku Edmosti, Vrtcu, Zvončku, Koledarju Goriške Matice, Slovenski, Slo-

FRAN ZGUR
(1866 — 1939)

vanu, Mladinskem listu, Notranjcu, Sloverskem domu, Jugoslovanu, Bogoljubu, Jadranki, Novemu rodu, Slovenskem ilustrovanem tedniku, Učiteljskem listu, Kurentu, Mladiki, Našem glasu, Odmevih, Istri. Večje število pesmi v izborih pa je izdal: leta 1902 v 25. zvezku Gabrščkove Knjižnice za mladino 8 pesmi leta 1906 v 31. zvezku iste zbirke 29 pesmi (Semena padajo) ter samostojno pesniško zbirko »Pomladančki« s 74 pesmimi leta 1923 v Gorici v založbi Narodne knjigarnice in z risbami Augusta Černigoja.

Seveda ni vsa Zgurjeva pesniška žetev le v izvornih pesmih. Bil je plodovit prevajalec, o čemer priča njegova zapuščina. Objavil pa je tega le malo (Puškinovo pesem »Jutro« v Zvončku 1917, čeprav je prevedel tudi Pravljico o carju Saltanu). Važnejši so, čeprav žal, nepoznani širši javnosti prevodi slovenskih pesnikov v nemščino, posebno Murnovih pesmi. Zelo rad je prebiral Heineja, Goetheja, Danteja, Petrarco.

Pesniški svet vipavskega slavčka je svet tihega, svetlega, radostnega vaškega sveta. Zlitje z naravo je tolikšno in tako neposredno, da je skoraj ni pesmi, kateri bi narava ne nastopala. Njegova pesem je polna vsega: pomladnih dni, kmetov na njivi, sonda, škrjančkov, oblakov,

hrastov, zvonov, žit, prepelic. Skladnost oblike in vsebine, pristno občutje, neposrednost in topla domačnost pa prevetata tiste Zgurjeve pesmice, ki so istočasno vezane na naravo ali pa čisto točno postavljene v njegovo pokrajino. Rahla senca domotožja, neizpoljenih želja, anakreontskih občutkov pa se držijo nekaterih drugih pesmi, ki so deloma razmišljujoče.

V Zgurjevi poeziji naletimo tu in tam na kako reminiscenco. Če bi iskali Zgurju vzornikov — ker je njihov odmev v njegovi pesmi na marsikaterem mestu očit in se ga očitno niti sam ni izogibal ali zakrival (saj je Pomladančke posvetil Cicibanu!) — potem ne moremo na prvem mestu mimo Zupančiča. Drugi vzorniki ali bolje, v velik meri pesniško in cloveško sorodna duša mu je bil Murn in preko njega odmev ruske (Kljucov, Lermontov) in srbske narodne ali ponarodele pesmi. Podrobna analiza bi pokazala, kaj je Zgur dobil od enega ali drugega in kaj je bilo takrat »v zraku« in torej kar last in tipičnost generacije okrog naše moderne. Kak daljni odmev bi utegnil priti tudi od Stritarjeve mladinske pesmi.

Vendar ima pesnik Zgur v motivnem in oblikovnem pogledu toliko svojega, toliko izvirnega in toliko tudi pesniško lepega, da mu vsi ti vplivi niso mogli škodovati. Zgur je in ostane predvsem mladinski pesnik, oblikovalec — prav gotovo eden prvih zavestnih oblikovalcev slovenske mladinske poezije, moderne mladinske poezije, ki je skoraj docela opustila pedagoške in utilitaristične cilje ter deluje na otroško dušo naravno, preprosto in prisrčno.

Danes, ko dajemo mladinskemu slovstvu tolikšen poudarek in pomen, je Zgur po krivici pozabljen. Seveda ni ves njegov opus tak. Ima tudi večje število priložnostnih pesmi, vezanih na določeno zgodovinsko dogajanje (rusko-japonska vojna) bodisi na različne osebnosti (R. Silvester, Murn, Gregorčič, Prešeren, Globelnik, Holz, Aškerc, Perne idr.), ki niso več ne aktualne ne pesniško pomembne. Vendar pa je njegova pesniška izpoved, tista iz najglobljega srca vzeta, izražajoča njegovo radost in bol in tista, s katero je vse, kar je bilo lepega in dobrega in svetlega podal otrokom, najneposrednejši izraz in odraz gornje Vipavske doline, tistega svetlega, sončnega, vedrega koščka sveta pod Čavnom in Nanosom.

Marijan Breclj